

մանակ հոն կ'երևի Ս. Կուսի եկեղեցին զոր 1143 ին Ս. Յովհաննու ասպետները ստացան Ակեղզամա ըստուած դաշտին բոլոր հողերովը: Հին ժայռուտ գերեզմաններու վրան ու առջևը Ս. Յովհաննու ասպետները շինեցին ուխտաւորաց գերեզմանի համար մեծ կամար մը որ մինչև հիմակ կայ, և նոյն իսկ Ակեղզամա անունը առաւ, և կամ, ինչպէս կ'ըսեն Արաբները Khakk ed-damm: Նոյն կամարին ինը բացուած քներէն զիսկները վար կը գլտորէին:

Այն ծառը ուրկէ մատնիչը կախուեցաւ ըստ Աւետարանչին (Մատթ. Ի. 5), ցոյց տրուեցաւ Անտոնիոսի, թղենիի բունի մը ձեւին տակ, որ բոլորովին ուղիղ կերպով քարերուն վրայ կը տարածուէր քաղաքին արևելեան դրան մօտ: Կը կարծուի թէ անտարակոյս տաճարին մօտ պէտք է եղած ըլլայ՝ վասն զի Յուդան անկէ կուգար երբ իր ոճիրը գործեց: Հարիւր տարի յետոյ Յուդայի ծառը քաղաքին արևմտեան կողմը թղենի մըն էր: Այժմ լատենի(*) մըն է՝ շոճիի մօտ տեսքով մը: Գայթակղութեան լերան վըրայ, Երուսաղէմի հարաւը, իբր ազդարարութիւն, յարմարութեամբ կը յիշեցնէ այն աշակերտը՝ որ թշնամիներուն մատնեց իր վարդապետը (Dal. էջ 434-36):

Մարինոս լատին պատմագիրը Ակեղզամայի համար կը գրէ հետեւեալ աւանդութիւնը, որուն համաձայն՝ այս տեղը քսան և չորս ժամէն ննջեցեալի մը զիսկը մոխիր կը դարձնէ եթէ հողին մէջ թաղուելու ըլլայ, և կը յարէ թէ գշտոն Հեղինէ այս հողէն նա-

(*) Zuallart (1568) ուխտաւոր ուղեգիրը յսեմին (micocoulier) կանաչ կաղնի մը կը նկատէ: Բուսաբաններու «Յուդայի Ծառը» լատի կը բուսնի Պաղեստինի մէջ, բայց ո՛չ Երուսաղէմի մէջ: